

El mas de la Reduela, en Ludiente, comarca de l'Alt Millars.

Ve de la pàgina 1

Al capdavant, al marge de la mirada romàntica de l'excursionista del segle XXI, hi ha el relat, que també ha despertat interès, de les raons de les migracions de les zones muntanyenques d'interior cap a les ciutats i el litoral. Un abandonament que, en major o menor mesura sempre ha existit, amb alguns cicles de recuperació demogràfica, com el que es va donar al segle XVIII, però que en el cas del País Valencià té el punt més àlgid en els anys 50 i 60 del segle XX, amb el procés d'industrialització. Un abandó amb les condicions de vida extremadament dures de la muntanya com a detonant. "Al llibre hi ha un viatge a la memòria, perquè és un treball de geografia i història però també de vida quotidiana, i per tant d'etnologia. A molta gent també els hi ha interessat com es vivia, en unes condicions

d'extrema duresa, bordejant la mort, l'abandonament, la desesperació. I quan molts havien de marxar, la solitud i l'amargor dels que es quedaven. A voltes, també, gent marcada per l'odi i la desesperança", explica Hernández. His-

"No hem trobat ningú que guardi bon record d'aquella forma de vida"

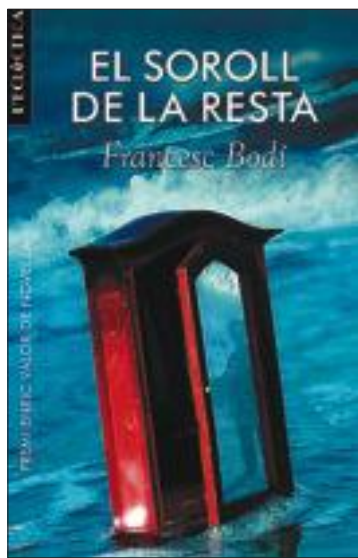
tòries de fam i extrema misèria, de treball dur de sol a sol penalitzat per terres improductives i a voltes ermes, de manca del més bàsic, de desatenció sanitària i educativa, on un xiquet escolaritzat tot i que fora en precari era una victòria, i on qualsevol malaltia corrent i do-

minada ja per l'home es podia convertir en letal per la manca de mitjans i coneixements dels metges rurals. Un entorn especialment hostil per a les dones, sotmeses a maltractaments i a dobles jornades de treball al camp i a la llar. Una realitat, en definitiva, molt allunyada del ruralisme romàntic i bucòlic. "Hem parlat amb molta gent, però no hem trobat ningú que guardi bon record d'aquella forma de vida", conclou Hernández. Per als actors de l'abandonament, als qui van emigrar i a aquells que es quedaren, no els hi agrada recordar aquestes històries. Però els autors de *Pobles abandonats* han trobat la complicitat dels seus descendents, persones criades a les grans ciutats que tornen a l'interior per conèixer les seues arrels i els paisatges de l'abandó esdevinguts, gràcies al llibre, en els paisatges de la memòria.

UN PAÍS DE PARAULES

El buit com a estímul

FRANCESC CALAFAT

Coberta del llibre de Francesc Bodí.

El soroll de la resta

Francesc Bodí

Edicions Bromera

Alzira, 2008 244 pàgines

Francesc Bodí després d'*Havanera*, una novel·la pletòrica de literatura i aventures, aterra en el present. *El soroll de la resta* ens acosta a Àlex Ballester, un publicitari d'èxit. Un home que ho té tot. En un congrés a València pateix un infart, el tercer, i entra en un remolí de desgana i de desconcert que el fa repensar les coses. S'adona que ha entrat en una etapa diferent en la comptabilitat de la vida: ha deixat de sumar i ja li toca restar. S'obstina a veure-ho tot com un adéu permanent. No veu clar per on ha de tirar, però sap ben a les clares el que no vol.

Enmig d'aquest desfici mental, ens transporta al París dels primers anys setanta del segle passat, en plena ressaca de les revoltes estudiantils, on anà a ampliar estudis de periodisme. Per a un jove, procedent d'un règim autoritari, París era una festa, una pluja de sensacions desconegudes. L'amor també era un altre, sense condicionants ni hipoteques. La seua aventura era una peça més en aquell teatre immens. Una de les funcions més cri-

daneres era el guirigall intel·lectual. El discurs de les versions més grotesques semblava un allioli d'idees de dimensions fantàstiques. Encara que el descol·locara, el divertia i nodria, amb rebaixes de pes, el seu pensament sobre les relacions entre poder i premsa, discurs i realitat. Ja a Madrid, l'ofici de periodista el fa ser conscient que cada periòdic crea la seua realitat. El desengany el dirigeix a la publicitat, que és una mentida, però consentida.

Un dia, de sobte, Bataller se'n va de negocis a Tailàndia, on se salva pels pèls de la tragèdia del tsunami. Fa servir el terrabastall com a símbol de la seua vida i decideix dimitir del que ha sigut i es refugia a la idíl·lica Vall de Gallinera, on refà la seua existència. La vall és un hàbitat amable, un microcosmos que reproduceix l'enrenou de l'exterior, ja siga per l'allau de turistes o l'amenaça d'un dissolvent paisatgístic anomenat PAI.

A patir d'un punt, al lector se li encén l'alarma i pot pensar que l'autor l'embolica subtilment en la madeixa de la ficció. Però, com que la història roda bé, et deixes dur per la recta del relat, potser pensant que en algun punt un revolt ho capgirarà tot. Els estratagemes del narrador juguen a favor de Ballester que, després d'un parèntesi en què es debat entre la vida i la mort, presentat com a símptoma i desig alhora, reacciona i planta cara a la seua apatia, i aposta, sembla, a favor seu.

Ens trobem davant d'un dels narradors més solvent. Bodí és audaç en la construcció del seu mecano literari, perquè aconsegueix cops d'efecte d'abast llarg que aporten a la trama una complexitat que potser no tenia a primera vista. Una novel·la, tot plegat, que juga amb el lector, a favor del lector.

A MANERA DE TASCÓ

El color de tot plegat

VICENT ALONSO

Cap lector d'*El professor d'història* (Proa, 2008), la novel·la que acaba de publicar Joan Francesc Mira, hauria de passar per alt —em semblaria un luxe que no contribuïra gens ni mica a entrar al moll de l'assumpte— l'energia poètica de qui ha estat capaç de donar forma a un llibre que, sens dubte, serà reconegut com un dels nostres grans textos narratius.

Sí, he escrit això: energia poètica. Ho subratlle, perquè aquesta novel·la d'idees —així l'ha qualificada l'autor en les pàgines d'aquest mateix *Quader*— és molt més que un seguit de fets encadenats a propòsit d'una trama, o que una sèrie de raonaments formalment ben construïts i de matèria poc banal. La poesia recorre de dalt a

Pau com un d'aquells bellíssims carrers que travessen la ciutat de Praga, i fins es deixen dur sense regnes, com si de sobte una alenada estellesiana fóra la que els dirigeix el verb, i esclaten en un elogi a una mamella gloriosa que el catedràtic d'història conserva en la seua memòria de ciutadà. O reclamen la saviesa que no posseeixen per construir una elegia al blau de les seues cúpules o al gris de les seues teulades.

La poesia de què parle, tanmateix, no es redueix al món dels sentits. *El professor d'història* és també un poema esplèndid a la soledat. El professor Salom viatja a la manera de Gulliver, però als llocs que coneix més i millor i hi descobreix, al capdavant, la impossibilitat de conversar i de raonar amb els

Joan Francesc Mira. / ÀNGEL SÁNCHEZ

baix les pàgines de l'obra sota formes diverses, però sempre com si exigira ser tinguda en compte en el procés de comprensió d'una realitat que s'escapa de la ment del protagonista, perquè la rebutja des de la racionalitat o perquè no deixa sotmetre's als valors i als conceptes que la farien desitjable i, sobretot, intel·ligible. Els qui en el Mira d'aquesta novel·la i d'altres se'n vagen amb la sensació que l'escriptor s'acarnissa amb la ciutat de València i amb certes actituds dels seus habitants, bé farien, a més de comprendre que un pot emprar l'espai immediat solament per a remetre'ns a l'universal, si s'aturaven en les línies que de manera quasi sistemàtica dedica als seus ra-

cons, a la memòria dels seus carrers, o a les sensacions que provoca, i sempre com si foren versos que amb més o menys passió deixa estratègicament perquè el lector s'hi complique i en gaudisca. Només des de l'estultícia o des de la malícia, un pot posar en dubte l'amor que els uneix, a Mira i a la ciutat de València, en una mena de relació desigual que no és patrimoni exclusiu del novel·lista sinó que, al meu parer, defineix la relació amb aquesta ciutat dels escriptors i els intel·lectuals d'unes generacions —les que en aquest país han viscut la recuperació de la democràcia— víctimes de les seues pròpies exigències. Quan estimar implica deixar de ser, quan la ciutat que estimes sembla obligar-te a renunciar als teus propòsits, un pot veure's fàcilment de *sandwich man* increpant els seus conciutadans amb sentències com ara "Esteu tots bojos" o "Atureu el deliri" o "Recobreu el seny"; un pot fins i tot considerar el claustre que presideix l'humanista Vives com "un jardí tancat enmig d'un desert estèril". Però ja dic que els ulls de Mira observen la ciutat amb la tendresa i l'amor d'un veritable amant. Veuen el carrer de la

seus conciutadans. Salom es redueix així als seus records i a l'amor a Elena, la seua dona invàlida, i a Margot-Margareta, la jove que se n'ocupa i que és un més dels abundants elements fàustics. I no és gratuït, doncs, que el professor, des de la terrassa del seu nou pis, conscient d'aquesta soledat, que té una traducció epistemològica, és a dir, que és també la conseqüència de la impossibilitat de sotme-

'El professor d'història' és també un poema esplèndid a la soledat

tre el món a la Raó, recorrega de nou a la poesia per contemplar el color de tot plegat, el color del cosmos, "un amable i suau color turquesa" que, en l'escepticisme de Manuel Salom, és solament un mal menor, l'únic atribut còsmic que és capaç d'imaginar i que, en realitat, no és res si el comparàvem amb aquella llum final i engegadora que Dante fou capaç d'observar tan sols un instant en arribar al cercle més alt del paradís.